

SERIE
VOORTLEVEN

Is dat niet wat we allemaal willen, na de dood voortleven in de harten en herinneringen van onze familie en vrienden? Met de talenten, humor, liefde en eigenaardigheden die ons zo uniek maakten. Een serie over (on)gewone Limburgers.

Vandaag: Stied Witlox (90), markante docent, grottendeskundige, reserveofficier en alpinopetdrager.

DOOR RON BUITENHUIS

De stoere man onder de alpinopet

Iedereen noemde hem altijd Stied. Een afkorting van Aristides; wat 'zoon van de beste' betekent. 'Maar zo heet ik alleen op zondag', riep hij meestal gek-scherend.

Stied Witlox, een man met honderd petten: van stadsgids tot kanunnik en van grottendeskundige tot CDA'er, maar in 'zijn' Maastricht vooral bekend als de man met het eeuwige alpinopetje. De laatste jaren lieten zijn fysieke krachten hem in de steek en ging hij 'sjokkend' door zijn geliefde binnenstad. Maar dat beeld doet hem tekort. In de herinnering zal Witlox altijd de bevlogen geschiedenisleraar en latere conrector van het Stedelijk Lyceum blijven. En niet te vergeten, de trotse reserveofficier (LKol) bij de Limburgse Jagers. Als we zijn familie en kennissen benaderen, vallen typeringen als: erudiet, avonturier, rechtschapen, verhalenverteller, zorgzame familieman, rechtse rakker, kwajongen en eeuwige optimist. Maar voor zijn dochter Mechtild was haar vader bovenal een stoere man. Nergens bang voor, een leider, een kartrekker.

Uitbrander

In 1944 meldt de dan 17-jarige Stied zich aan als oorlogsvrijwilliger om de geallieerden te helpen, twee jaar later zet hij koers naar de oorlog in Nederlands-Indië, waar hij verbindingsofficier wordt. Een omstrede periode, waarvan hij later zei dat Nederland daar veel eerder weg had moeten gaan. Vanwege alle oorlogsgedoe, gevolgd door studies sociale geografie en geschiedenis in Amsterdam (cum laude behaald), is hij maar liefst elf jaar lang verloofd met zijn Leny. In 1957 wordt er getrouwd en nadien krijgt het stel drie kinderen: Peter, Mechtild en Harry. Hij gaat les geven aan het Stedelijk in Maastricht. Dat doet Stied op de hem zo kenmerkende wijze: fanatiek en druk gesticulerend. „Hij wist van elke les een spannend avontuur te maken, een rasverteller”, zegt oud-leerling en latere vriend Hans Ogg. „Witlox was streng maar rechtvaardig”, aldus Henri Ceha, lid van De Vleermuizen, het geheime clubje waarmee Witlox regelmatig, tegen alle regels in, het grottenstelsel rond Maastricht indook. „Ik heb nooit meer iemand gezien die zo overtuigend 'Zwijg!' kon zeggen in een klas.

Stied Witlox op Veteranendag 2016 met dochter Mechtild en burgemeester Penn-Te Strake. FOTO FAMILIE WITLOX

Toch had hij ook als geen ander oog voor de zwakkere leerlingen en de raddraaiers”, herinnert Ogg zich. „Ik moest me bij hem melden toen hij al conrector was. Ik had vier essays geschreven en die voor tweeënhalve gulden verkocht aan zwakkere klasgenoten. Ik was bang voor een enorme uitbrander, maar in plaats daarvan zei Witlox dat ik stom was geweest. 'Die essays waren minstens vijf gulden waard geweest'.”

Ik heb nooit meer iemand gezien die zo overtuigend Zwijg!! kon zeggen in een klas. Toch had hij ook als geen ander oog voor de zwakkere leerlingen en de raddraaiers.

Hans Ogg

Dibbets' dood

Mechtild: „Mijn vader had iets tegenstrijdigs. Enerzijds was hij een gezagsgetrouwe burger, een man van orde en regels, maar hij had ook een zwak voor mensen die buiten de gebaande paden durfden te gaan, omdat hij ergens altijd zelf een kwajongen is gebleven.” Geld en status zeggen Stied Witlox weinig. Bij de aankoop van zijn eerste auto kiest hij voor het eenvoudigste basismodel. Ook al vindt de

In typerende houding. FOTO FAMILIE

lokale Opel-handelaar dat 'beneden de stand voor de conrector van het Stedelijk Lyceum'. In die functie ontpopt Witlox zich als felle tegenstander van de Mammoetwet van 1968. Die is in zijn ogen geen onderwijsvernieuwing maar -vernietiging, omdat leerlingen nog maar in zes of zeven vakken examen hoeven te doen. In de jaren zeventig wordt Witlox een fanatieke voorvechter voor eerherstel van generaal Bernard Dibbets, die er rond 1830 voor zorgde dat Maastricht Nederlands bleef en niet werd ingelijfd door België. Bij een stoplicht aan de Noorderbrug, waar ooit het graf van Dibbets was, legt Witlox met historicus Toon Jenniskens een bloemenhulde met de tekst; 'Gedenk bij rood, Dibbets' dood!'

De indrukwekkendste periode voor Witlox is volgens dochter Mechtild toch zijn jaren in Nederlands-Indië. „Halverwege de jaren zeventig is hij met drie oude kameraden teruggekeerd naar Sumatra, waar hij 25 jaar eerder in zijn eentje in een vulkaan was afgedaald. Op het eiland ontmoette hij een oud-kolonel van het leger van Soekarno waar hij vervolgens jaren mee correspondeerde. Voor die gelegenheid leerde hij

speciaal de Maleise taal. De oude vijand werd uiteindelijk een dierbare vriend.”

Thuis in Maastricht zit Witlox veel op zijn studeerkamer met 6000 boeken, waar hij zich verdiept in geschiedenis, filosofie, theologie en pedagogie. En als hij niet studeert, is er altijd wel ergens een lezing of politieke vergadering, zet hij zich als militair in voor de Limburgse Jagers, sponsort hij de St. Servaas en doet hij rondleidingen als stadsgids. Waarbij hij de historie van de stad in geuren en soms wat aangedikte kleuren doorgeeft aan studenten en toeristen.

Trainingsbroek

Mechtild: „Een kamergeleerde, maar ook de carnavalist die jarenlang met een bandrecorder op z'n rug met walsmuziek in de optocht loopt en de pater familias die waakt over zijn gezin.”

„Des te schrijnender zijn z'n laatste jaren, als hij in een verzorgingshuis woont en daar letterlijk alle personele bezuinigingen aan den lijve ondervindt. De ooit zo stoere man, die altijd in pak en stropdas liep, eindigt in een rolstoel, vaak dagenlang gekleed in een trainingsbroek en een T-shirt. Maar je hoorde hem nooit klagen. Sterker nog, hij bleef altijd vriendelijk naar het personeel, dat er ook niks aan kan doen dat zo veel oude mensen aan hun lot worden overgelaten.”

Op 19 november overlijdt Stied Witlox. Hij laat voor zijn vrouw en (klein)kinderen drie belangrijke dingen achter: zijn humor, zijn relativeringsvermogen en zijn zwarte alpinopet.

Aristides Witlox

Geboren: 15 april 1927
In: Maastricht
Overleden: 19 november 2017
In: Maastricht
Oorlogsvrijwilliger
Geschiedenisleraar
Conrector
Reserveofficier (LKol)
Stadsgids
Grottendeskundige
Mammoetwet-criticus